

ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET VAN 7 MEI 2004 TOT OPRICHTING VAN HET PUBLIEKRECHTELIJK VORMGEGEVEN EXTERN VERZELFSTANDIGD AGENTSCHAP "VLAAMSE DIENST VOOR ARBEIDSBEMIDDELING EN BEROEPSOPLEIDING"

Samenvatting

Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 voorziet dat de opdracht van de VDAB wordt uitgebreid tot de centrale datagedreven en resultaatgerichte werkzaamheids- en loopbaanregisseur van het volledige activeringsbeleid in Vlaanderen, en dat de samenwerking met lokale besturen en bedrijven wordt versterkt. Aan dit voornemen werd een eerste uitvoering gegeven met het decreet van 29 mei 2020 tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding", wat betreft de activerings-, loopbaan- en dataregie. Met dat decreet werden de eerste stappen ondernomen om het voor VDAB mogelijk te maken de taken in kader van data-, loopbaan- en activeringsregisseur op te nemen.

Dit decreet heeft tot doel een eerste verdieping aan te brengen in de regisseursrollen. Hiertoe worden verschillende wijzigingen aangebracht in het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding". Deze wijzigingen hebben enerzijds tot doel het decreet aan te passen aan de huidige realiteit en anderzijds de taken van VDAB uit te breiden en te verduidelijken om aan de doelstellingen van het Vlaams Regeerakkoord tegemoet te komen.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 voorziet dat de opdracht van de VDAB wordt uitgebreid tot de centrale datagedreven en resultaatgerichte werkzaamheids- en loopbaanregisseur van het volledige activeringsbeleid in Vlaanderen. Daarnaast wordt de samenwerking met lokale besturen en bedrijven versterkt.
2. Het belang van activering als hefboom om de beoogde verhoging van de werkzaamheidsgraad naar 80% te bewerkstelligen, wordt extra in de verf gezet door het toevoegen van het begrip "activering" aan de taken waarvoor VDAB partnerschappen kan afsluiten en aan netwerkvorming en productontwikkeling kan doen.
3. Om tegemoet te komen aan het toenmalig advies van de Raad van State bij het besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 2020 tot regeling van de leertijd, wordt voorzien in een expliciete rechtsgrond voor het toekennen van de subsidies voor doel- en kansengroepen binnen de leertijd.

4. Het nastreven van een excellente dienstverlening binnen een kwalitatief ecosysteem wordt als apart hoofdstuk toegelicht in het Managementplan Vibe 2.0, gevalideerd door de Raad van Bestuur van de VDAB op 8 juli 2020. VDAB blijft excellentie en kwaliteit nastreven.

De kwaliteitsborging van VDAB als organisatie valt onder het toepassingsgebied van het decreet van 2/09/2019 betreffende het kwaliteits- en registratiemodel van dienstverleners in het beleidsdomein Werk en Sociale Economie.

Artikel 3 van dit decreet bepaalt hierover "dit decreet is van toepassing op dienstverleners die een dienstverlening verrichten in het kader van werkgelegenheidsbeleid, professionele vorming en de sociale economie en daarvoor vanuit het beleidsdomein Werk en Sociale Economie een financiering, subsidie of een andere vorm van ondersteuning ontvangen".

Door het ruime toepassingsgebied van het decreet betreffende het kwaliteits- en registratiemodel van dienstverleners in het beleidsdomein Werk en Sociale Economie, gelden de minimale kwaliteitsvoorwaarden zowel voor VDAB als organisatie/dienstverlener als voor alle partners waarmee VDAB als organisatie samen werkt. De kwaliteitsgaranties t.a.v. partners van VDAB is niet nieuw en werd vroeger geregeld via het verlenen van "mandaten" om opdrachten voor VDAB te kunnen uitvoeren. VDAB voorziet via deze decreetswijziging dan ook expliciet dat zij voorziet in de kwaliteit van haar eigen dienstverlening, alsook van die van haar dienstverleners.

5. Nu nieuwe technologieën steeds meer opgang vinden binnen overheidsinstellingen en steeds vaker worden toegepast in de omgang met data, is het wenselijk dat hierrond regelgevende bepalingen worden voorzien. Op deze manier kunnen nieuwe digitale tools met respect voor de rechten van de burger en de algemene verordening gegevensbescherming worden toegepast en komt dit ten goede aan de rechtszekerheid. VDAB voorziet hiertoe een nieuw hoofdstuk dat onder meer zal handelen over geautomatiseerde individuele besluitvorming met rechtsgevolgen. Bovendien wordt, ter bescherming van de belangen van de burger, een onafhankelijk Ethische Raad opgericht binnen VDAB dat zich zal buigen over het gebruik van artificiële intelligentie, profilering en geautomatiseerde individuele besluitvorming met rechtsgevolgen.

De Ethische Raad is een onafhankelijk adviesorgaan dat advies formuleert op het niveau van ethische richtlijnen rond het gebruik van nieuwe technieken/technologieën.

Bij de samenstelling van de Ethische Raad wordt er strikt op toegezien dat technische en ethische expertise aanwezig is, naast de nodige vakdeskundigheid. De samenstelling van de Ethische Raad wordt door het directiecomité van VDAB voorgedragen en bekrachtigd door haar Raad van Bestuur.

6. Om het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding" aan te passen aan de huidige realiteit worden een aantal juridisch-technische ingrepen verricht. Zo worden een aantal verwijzingen aangepast als gevolg van de wijzigingen door het decreet van 29 mei 2020 tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding", wat betreft de activerings-, loopbaan- en dataregie. Daarnaast wordt de term "beheersovereenkomst", waar die nog voorkomt in het VDAB-decreet, geschrapt of vervangen voor de term "jaarlijks ondernemingsplan". Sinds 2015 werkt VDAB namelijk niet meer op basis van een beheersovereenkomst, maar wel met een jaarlijks ondernemingsplan.

Verder wordt de mogelijkheid om een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten met de entiteit binnen de Vlaamse overheid die instaat voor de vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen geschrapt naar aanleiding van het verdwijnen van het Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen. Ten slotte worden ook de bepalingen over de inhoud van het dagelijks bestuur van VDAB afgestemd op de huidige realiteit.

7. Opdat VDAB nog sterker kan inspelen op de noden van NEET-jongeren en de nodige acties kan ondernemen om hen te bereiken, wordt de bepaling met betrekking tot de NEET-jongeren in het VDAB-decreet geschrapt en zal deze worden vervangen door een bepaling in het VDAB-besluit, dewelke deze jongeren zal benoemen als doelgroep in het kader van de activeringsregie. Om rechtsonzekerheid te vermijden zal de opheffing van de decreetsbepaling pas in werking treden op het moment dat de nodige bepalingen in het BVR zijn opgenomen.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

8. Een aantal bepalingen in het VDAB-decreet zijn niet meer aangepast aan de huidige realiteit waardoor een actualisatie zich opdringt. In dat kader worden onder meer verwijzingen naar de beheersovereenkomst vervangen door verwijzingen naar het jaarlijks ondernemingsplan waar nodig en geschrapt waar mogelijk. Daarnaast wordt een verwijzing naar een samenwerkingsakkoord met de entiteit binnen de Vlaamse overheid die instaat voor de vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen geschrapt naar aanleiding van het verdwijnen van het Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen. Een aantal bepalingen met betrekking tot het dagelijks bestuur van VDAB worden geactualiseerd, net als een aantal verwijzingen.

9. Het ondernemen van bereik- of outreachende acties naar personen die nog niet zijn ingeschreven bij VDAB is een nieuwe taak die aan VDAB werd toebedeeld in kader van haar rol als loopbaan- en activeringsregisseur. Omdat die taken niet kunnen worden gevat door de begrippen "arbeidsbemiddeling", "opleiding" en "begeleiding", wordt voorzien in een uitbreiding van de algemene taken die specifiek betrekking hebben op het bevorderen of opwaarderen van de dienstverlening, meer bepaald het stimuleren van duurzame partnerschappen, instaan voor netwerkvorming en instaan voor de productontwikkeling en -innovatie. Hiertoe wordt het begrip "activering" aan elke opsomming toegevoegd.

10. De rechtsgrond voor subsidiëring - zoals nu voorzien in het VDAB-decreet - is momenteel beperkt tot:

- subsidiëring en begeleiding van werkzoekenden in functie van hun zoektocht naar een geschikte job;
- subsidiëring van instanties die instaan voor trajectbegeleiding, beroeps- en competentieontwikkeling voor personen met een handicap en doelgroepwerknemers.

Het Rekenhof wijst in haar rapporten op het belang van een correcte rechtsgrond voor de betoelaging van dienstverlening. Met voorgestelde passage wordt de nodige rechtsgrond voorzien voor ondersteuning van activiteiten inzake opleidingen en bemiddeling van werkzoekenden.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

10. In voorliggend ontwerp van decreet zijn er vier bepalingen opgenomen die een beleidsmaatregel inhouden.

11. Allereerst is er artikel 2, 1° dat een verduidelijking aanbrengt in het kader rond subsidiëring. Deze wijziging komt tegemoet aan een lacune die tot op heden bestaat in de VDAB-regelgeving, namelijk het ontbreken van een rechtsgrond voor de subsidiëring van beroepsoriëntering en competentieontwikkeling voor andere personen dan personen met een arbeidshandicap en doelgroepwerknemers.

Dit decreet voegt een expliciete rechtsgrond toe voor de erkenning en subsidiëring van organisaties die instaan voor het verzorgen van de activering, arbeidsbemiddeling, trajectbegeleiding, beroepsoriëntering en competentieontwikkeling voor werkzoekenden en werknemers toe. Zo komen we tegemoet aan de bemerking van het Rekenhof met betrekking tot het voorzien van een correcte rechtsgrond in dit kader.

Dit laat VDAB toe om partnerschappen ter bevordering van de dienstverlening inzake activering, arbeidsbemiddeling, opleiding en begeleiding met het oog op de inschakeling op de arbeidsmarkt te stimuleren.

12. Daarnaast zijn er artikelen 2, 5° en 13 die een uitdrukkelijke wettelijke basis voorzien voor de subsidie in kader van het doel- en kansengroepenbeleid in de leertijd. Deze basis wordt voorzien om tegemoet te komen aan de opmerking van de Raad van State in haar advies 68.284 van 14 december 2020 bij het besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de leertijd. Deze subsidie werd voor 1 januari 2021 voorzien door het Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen en wordt ongewijzigd overgenomen door VDAB.

13. Ten slotte is er artikel 8 dat voorziet in het principe dat VDAB geen toepassing zal maken van geautomatiseerde individuele besluitvorming met rechtsgevolgen. Op dit principiële verbod zijn in het decreet twee uitzonderingsmogelijkheden voorzien. Zo wordt voorzien dat de Vlaamse Regering bij BVR kan bepalen welke processen niet onder dit verbod vallen. Daarnaast is er een uitzondering voorzien dewelke digitalisering van de administratie toelaat. Dit principiële verbod, gekoppeld aan decretaal voorziene uitzonderingsgronden, stemt overeen met de vereisten die door de AVG worden gesteld aan regelgeving over geautomatiseerde individuele besluitvorming met rechtsgevolgen.

Impactanalyse

14. VDAB wenst enerzijds een verdere digitalisering van zowel processen als dienstverlening te realiseren met respect voor de AVG-bepalingen, maar wenst anderzijds ook transparantie en duidelijkheid te bieden dienaangaande aan haar klanten (burgers, werkgevers en partners).

Een verdere digitalisering impliceert dat de digitale vaardigheden van de burgers aangesproken en mogelijk aangescherpt moeten worden. Tegelijk zal extra aandacht nodig zijn voor die burgers met (zeer) beperkte digitale skills en mogelijk zonder toegang tot internet.

15. VDAB voegt aan haar taken het ondernemen van bereikacties of outreachende acties naar personen die nog niet zijn ingeschreven bij VDAB (niet-beroepsactieven) toe als nieuwe taak die aan VDAB loopbaan- en activeringsregisseur wordt toebedeeld. Deze taak kan niet begrepen worden onder de begrippen "arbeidsbemiddeling", "opleiding" en "begeleiding", allen te vatten onder de noemer "dienstverlening".

16. Het initiatief om een persoonlijk bestand aan te maken ligt ten allen tijde bij het individu zelf. VDAB wenst dit principe ook in stand te houden. Het is niet aan VDAB, noch aan andere dienstverleners, om zelf een persoonlijk bestand voor het

individu aan te maken omdat dit nodig is om dienstverlening te kunnen verstrekken.

VDAB of dienstverleners kunnen het individu wel ondersteunen bij de aanmaak van een persoonlijk dossier. Dit is bv. het geval wanneer iemand belt naar de VDAB-servicelijn om zich in te schrijven als werkzoekende, of wanneer iemand met de hulp van een OCMW-consulent zich inschrijft bij VDAB als werkzoekende.

In een aantal situaties kan evenwel overwogen worden of een afwijking op dit principe niet aanvaardbaar of zelfs gewenst is. In dat geval zou VDAB kunnen overgaan tot een automatische inschrijving van een individu als werkzoekende en dus de aanmaak van een persoonlijk dossier in Mijn Loopbaan.

17. De voorziene digitalisering zal er ook voor zorgen dat VDAB de besparingsdoelstellingen die op gebied van personeel worden gevraagd, kunnen worden gerealiseerd.

18. Voorliggend ontwerp van decreet genereert geen rechtstreekse impact op jongeren onder 25 jaar. De JoKER-toets is dan ook niet van toepassing.

19. De armoedetoets is niet van toepassing.

20. Er is geen bestuurlijke impact op lokale en provinciale besturen of op Brussel.

21. Er is geen impact op de grondrechten of het gelijkheidsbeginsel.

Implementatie

Voorliggend ontwerp van decreet voorziet niet in overgangsbepalingen.

Artikelen 2, 5°, en 13 met betrekking tot de leertijd treden retroactief op 1 januari 2021 in voege, dit om de kansen van de leerlingen in de leertijd met een leerachterstand te maximaliseren. Enkel op deze manier kunnen, ook voor 2021, zij rekenen op bijkomende ondersteuning in kader van het wegwerken van een leerachterstand binnen het lopende schooljaar.

Artikel 2, 4° met betrekking tot de NEET-jongeren dient gelijktijdig met het hieraan gerelateerd Besluit van de Vlaamse Regering in voege te treden. Op deze manier vermijden we een rechtvacuüm ten aanzien van deze doelgroep.

De modaliteiten van de bepalingen opgenomen in hoofdstuk V, afdelingen 1 met betrekking tot de geautomatiseerde individuele besluitvorming worden verder uitgewerkt in een uitvoeringsbesluit.

Artikel 12 met betrekking tot de automatische inschrijving zal eveneens uitwerking krijgen in een uitvoeringsbesluit.

C. Totstandkomingsprocedure

- De Raad van Bestuur van VDAB verleende een positief advies op 31 maart 2021.
- Wetgevingstechnisch- en taaladvies nr. 2021/147 werd verleend op 20 april 2021.
- Inspectie Financiën verleende een positief advies op 4 mei 2021
- Er werd begrotingsakkoord verleend op 16 juni 2021
- De SERV verleende advies op 12 juli 2021
 - De SERV liet zich positief uit over het ontwerp in het algemeen en over de artikelen rond de Ethische Raad,

- geautomatiseerde besluitvorming en het persoonlijk bestand in het bijzonder.
- Op de vraag van de SERV tot toevoeging van de door de Raad van Bestuur van VDAB goedgekeurde rechtsgrond met betrekking tot het subsidiëren van opleidingen werd ingegaan door aanpassing van artikel 2, 1° van voorliggend ontwerp
- De VTC verleende advies op 2021/58 op 20 juli 2021
 - De VTC beoordeelt het positief dat geautomatiseerde individuele besluitvorming en artificiële intelligentie aandacht krijgen van de Vlaamse Regering en de decreetgever. In dat opzicht lijkt VDAB een voorloper te zijn.
 - Aan de bedenking van de VTC in randnummer 19 met betrekking tot de beperkte bevoegdheid van de Ethische Raad is tegemoetgekomen door een wijziging in artikel 10 van voorliggend ontwerp.
 - Aan de bedenkingen van de VTC in randnummer 30 van haar advies met betrekking tot de competenties en de onafhankelijkheid van de leden van de Ethische Raad is tegemoet gekomen.
 - De VTC wijst er in haar opmerking onder randnummer 13 op dat het zelf definiëren van begrippen, gehanteerd in de AVG, zoals “geautomatiseerde besluitvorming met rechtsgevolgen”, het risico inhoudt dat het Hof van Justitie die later anders uitlegt. Het feit is echter dat de AVG het begrip “geautomatiseerde besluitvorming met rechtsgevolgen” nergens definieert, waardoor een onduidelijkheid over de precieze draagwijdte daarvan blijft bestaan. Die onduidelijkheid werken we met dit decreet weg.
 - De VTC wijst er in randnummer 15 van haar advies op dat niet wordt verwezen naar een DPIA (Data Protection Impact Assessment, in het Nederlands Gegevensbeschermingseffectbeoordeling of GEB) voor dit wetgevingsproject. Hierbij dient echter rekening te worden gehouden dat men een dergelijke analyse maar correct kan maken wanneer men over een specifieke situatie of een specifiek systeem beschikt om de analyse op toe te passen. Dit is in dit decreet niet het geval. Wanneer op grond van dit decreet specifieke systemen of uitzonderingen worden opgezet of benoemd zal daar natuurlijk wel een DPIA voor worden opgemaakt.
 - Voor haar stelling in randnummer 17 dat het instellen van uitzondering op het verbod op geautomatiseerde besluitvorming met rechtsgevolgen niet aan de Vlaamse Regering mag worden overgelaten gebruikt de VTC een te strikte lezing van het begrip ‘wet’ zoals vermeld in de richtsnoeren van de Working Party 29. Nergens in de aangehaalde tekst wordt aangegeven dat het moet gaan om een wet in de formele zin, dus kan ook een wet in de materiële zin, in casu een BVR, volstaan. Daarnaast is het belangrijk op te merken dat ook een BVR steeds de volledige routing zal doorlopen, waardoor elke uitzondering die de Vlaamse regering zou willen invoeren steeds bij de VTC, alsook bij de sociale partners zal worden voorgelegd. Bovendien zal ook steeds, zoals hierboven reeds opgemerkt, een DPIA worden voorzien.

- Verder, in randnummer 41 van haar advies, stelt de VTC dat er geautomatiseerde individuele besluitvorming wordt toegestaan, terwijl die principieel is verboden en dat de opgenomen regeling om het uitzonderlijk gebruik van die geautomatiseerde besluitvorming toe te staan gebrekkig is. In dit ontwerp wordt net het principe uit de AVG, een verbod met mogelijkheid tot uitzondering via wettelijk bepaling, bevestigd. Het voorzien van die uitzonderingsmogelijkheid via BVR is, zoals hierboven uiteengezet, in overeenstemming met de AVG.
 - In haar randnummer 18 wijst de VTC er op dat de voorbeelden die in overweging 71 van de AVG worden gegeven voor het instellen van uitzonderingen op het verbod op geautomatiseerde besluitvorming met rechtsgevolgen van grotere noodzaak getuigen dan de in dit voorstel voorliggende administratieve vereenvoudiging en digitalisering van de administratie. Er dient te worden opgemerkt dat de VTC hier verwijst naar een uitzonderingsregeling die in casu niet relevant is. Dit decreet geeft net aan dat de processen waar het over gaat niet vallen onder het begrip "geautomatiseerde besluitvorming met rechtsgevolgen." Dit omdat de behandelaar van het dossier sowieso geen impact zou hebben op het eindresultaat. Het ontbreken van enige discretionaire bevoegdheid zorgt ervoor dat geen sprake kan zijn van enige besluitvorming.
 - Met betrekking tot de opmerking van de VTC in randnummer 36 van haar advies om over te gaan tot aanduiding van de situaties waarin kan worden afgeweken van het principe dat de burger zelf zijn dossier bij VDAB aanmaakt, dient er op te worden gewezen dat dit ontwerp van decreet een aantal algemene grondregels wil vastleggen. Daarnaast is de opname van een uitzonderingsgrond in dit decreet nodig om te voldoen aan de AVG en de burger een administratieve last te ontnemen. Bij het vaststellen van uitzonderingen zal steeds worden uitgegaan van het principe dat de burger zelf aan het stuur zit en er zal dus slechts in een beperkt aantal gevallen worden overgegaan tot het voorzien van een automatische inschrijving.
 - De VTC stelt in randnummer 42 van haar advies dat, wat het gebruik van AI betreft, als enige maatregel een Ethische Raad wordt opgericht, maar dat verder geen omkadering wordt gegeven. Dit is niet correct, zo worden een aantal regels rond de werking en samenstelling van de Ethische Raad voorzien, alsook duidelijk melding gemaakt van het feit dat deze zal werken volgens een huishoudelijk reglement, goedgekeurd door de Raad van Bestuur van VDAB. Daarnaast moet er op worden gewezen dat de bepaling uit overweging 71 bij de AVG steeds worden gevolgd. Het is echter niet aan de nationale wetgever om deze overweging zonder meer te hernemen in de eigen regelgeving.
- De Raad van State verleende advies 70.212/1 op 27 oktober 2021, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.
 - Volgens de Raad van State voorziet artikel 36, lid 4, van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG), gelezen in samenhang met artikel 57, lid 1, c), en overweging 96 ervan, in een verplichting om de toezichthoudende autoriteit,

bedoeld in de wet van 3 december 2017 'tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit', te raadplegen bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel in verband met verwerking.

Inmiddels werd bij artikel 10/1 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens opgericht. De Vlaamse toezichtcommissie (VTC) is een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid en is als toezichthoudende autoriteit voor de verwerking van persoonsgegevens in de zin van artikel 36, lid 4, van de AVG verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van de AVG door de instanties. Ingevolge artikel 51, lid 1, van de AVG kan immers elke lidstaat één of meer onafhankelijke overheidsinstanties, verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van deze verordening, oprichten.

Sinds de bekendmaking van de aanstelling van de leden van de VTC door de Vlaamse Regering in het Belgisch Staatsblad d.d. 29 maart 2019, is de VTC ingevolge artikel 10/4, §1, van voornoemd decreet bevoegd om hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering adviezen te verstrekken omtrent elke aangelegenheid met betrekking tot de verwerkingen van persoonsgegevens. Er moet aldus worden vastgesteld dat er in dit geval een advies is waarbij het ontwerp is getoetst aan de AVG.

- Artikel 2, 9° van het ontwerp werd aangepast in overeenstemming met de opmerking onder randnummer 5.
- Naar aanleiding van de opmerking onder randnummer 6 werd de formulering zodanig aangepast dat enerzijds wordt overgegaan tot het schrappen van de term beheersovereenkomst nu die ingevolge de uitvoering van het bestuursdecreet niet langer behouden kan worden, en anderzijds wordt bepaald dat de VDAB enkel kan overgaan tot retributie in de gevallen bepaald door de Vlaamse Regering. Daarnaast is het belangrijk te bevestigen dat universele dienstverlening, op basis van artikel 5, §4, derde lid van het VDAB-decreet steeds kosteloos zal worden aangeboden.
- Naar aanleiding van de opmerking onder randnummer 7.3 werd de formulering van artikel 8 van het ontwerp aangepast, zodat het ontworpen artikel 17 zowel in zijn derde als vierde lid melding maakt van processen.
- Wat betreft de opmerkingen onder randnummers 7.4-7.7 dient er op te worden gewezen dat indien een uitzondering zou worden ingesteld, dit enkel bij besluit van de Vlaamse Regering zal kunnen gebeuren. In dergelijk geval zal dus steeds een regelgevende procedure worden doorlopen waarbij elke uitzondering die de Vlaamse regering zou willen invoeren steeds bij de VTC en de Raad van State, alsook bij de sociale partners zal worden voorgelegd. Bovendien zal ook steeds een DPIA worden voorzien zodat de risico's kunnen worden ingeschat en waar nodig gemitigeerd.
- In navolging van de opmerking onder randnummer 8 werd het ontworpen artikel 17 aangepast in die zin dat steeds wordt gesproken over geautomatiseerde individuele

besluitvorming met rechtsgevolgen. Daarnaast wordt inzake profilering uitdrukkelijk verwezen naar de AVG.

- In navolging van de opmerking onder randnummer 9.2 werd de formulering van artikel 12 van het ontwerp aangepast.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Het voorliggend ontwerp van decreet regelt tegelijkertijd gemeenschapsaangelegenheden, vermeld in artikel 127, §1, eerste lid, 2°, van de Grondwet alsook gewestaangelegenheden, vermeld in artikel 39 van de Grondwet.

Wanneer bepalingen van het ontworpen decreet van toepassing zijn op zowel de Vlaamse Gemeenschap als het Vlaamse Gewest is het toegestaan dat slechts één ontwerp van decreet wordt opgesteld (zie advies Raad van State, afdeling Wetgeving, nr. 25.048 van 10 april 1996).

Het voorliggend ontwerp van decreet regelt voornamelijk gewestaangelegenheden, meer bepaald binnen het domein arbeidsbemiddeling, zoals bedoeld in artikel 6, §1, IX, 1° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Het voorliggend ontwerp van decreet regelt ook gemeenschapsaangelegenheden in haar artikelen 6 en 21, met name bepaalde aspecten van aangelegenheden die kunnen worden gekwalificeerd als "beroepsopleiding en -bijscholing" in de zin van artikel 4, 16°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Deze bepaling schetst het voorliggend ontwerp van decreet in zijn bevoegdheidsverdelende context. Een dergelijke bepaling is verplicht krachtens artikel 19, §1, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Het voorliggend ontwerp van decreet regelt voornamelijk gewestaangelegenheden, meer bepaald binnen het domein arbeidsbemiddeling, zoals bedoeld in artikel 6, §1, IX, 1° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Het voorliggend ontwerp van decreet regelt ook gemeenschapsaangelegenheden in haar artikelen 2, 5°, en 13, met name bepaalde aspecten van aangelegenheden die kunnen worden gekwalificeerd als "beroepsopleiding en -bijscholing" in de zin van artikel 4, 16°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Artikel 2

1°: Gezien de verruimde bevoegdheden van VDAB in het kader van het activeringsbeleid, zoals toegewezen bij decreet van 29 mei 2020 tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding", wat betreft de activerings-, loopbaan- en dataregie, wordt deze bepaling aangepast. Dit laat VDAB toe om ook in kader van die verruimde bevoegdheid partnerschappen aan te gaan.

Daarnaast verduidelijkt deze aanpassing dat onder "het stimuleren van duurzame partnerschappen" ook de erkenning en subsidiëring van organisaties dient te worden begrepen. Zodat we, in overeenstemming met de rapporten van het Rekenhof, tegemoetkomen aan de bedenking dat hiervoor een duidelijke rechtsgrond moet bestaan.

2°: Gezien de verruimde bevoegdheden van VDAB in het kader van het activeringsbeleid, zoals toegewezen bij decreet van 29 mei 2020 tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding", wat betreft de activerings-, loopbaan- en dataregie, wordt deze bepaling aangepast. Dit laat VDAB toe om ook in kader van die verruimde bevoegdheid aan netwerkvorming te doen.

3°: Gezien de verruimde bevoegdheden van VDAB in het kader van het activeringsbeleid, zoals toegewezen bij decreet van 29 mei 2020 tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding", wat betreft de activerings-, loopbaan- en dataregie, wordt deze bepaling aangepast. Dit laat VDAB toe om ook in kader van die verruimde bevoegdheid aan productontwikkeling en -innovatie te doen.

4°: De bepaling met betrekking tot de NEET-jongeren in het VDAB-decreet wordt geschrapt en zal worden vervangen door een bepaling in het VDAB-besluit, dewelke deze jongeren zal benoemen als doelgroep in het kader van de activeringsregie. Dit zal ervoor zorgen dat VDAB nog sterker zal kunnen inspelen op de noden van deze doelgroep en de nodige acties zal kunnen ondernemen om hen te bereiken. Om rechtsonzekerheid te vermijden zal de opheffing van de decreetsbepaling pas in werking treden op het moment dat de nodige bepalingen in het BVR zijn opgenomen.

5°: Ingevolge de opheffing van het Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen zijn haar taken m.b.t. de leertijd per 1 januari 2021 overgeheveld naar de VDAB. Een van die taken was de ontwikkeling en coördinatie van een doel- en kansengroepenbeleid binnen de leertijd.

Gevolgd aan advies 68.284 dd. 14 december 2020 van de Raad van State bij het besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de leertijd wordt in de opsomming van de taken van de VDAB m.b.t. de leertijd het ontwikkelen en coördineren van een doel- en kansengroepenbeleid toegevoegd en wordt in de opsomming van mogelijke subsidies ook een subsidie voor doel- en kansengroepenbeleid opgenomen. In het belang van de leerlingen leertijd die tot de doel- en kansengroepen behoren treden deze artikelen in werking met terugwerkende kracht tot 1 januari 2021 zodat de SYNTRA-vzw hen de extra ondersteuning die ze nodig hebben om te slagen in hun opleiding kunnen blijven bieden.

6°: Het waarborgen van kwaliteit situeert zich op verschillende niveau's. Een kwaliteitsvolle dienstverlening aan alle klanten van VDAB, betekent zowel aan iedere persoon op beroepsactieve leeftijd als ten aanzien van werkgevers en spitst zich onder meer toe op gehanteerde processen, methodieken edm.

Wat betreft kwaliteit op organisatieniveau: aan de hand van een kwaliteitsbewijs, dat wordt uitgereikt door een onafhankelijke organisatie, dient de aanbieder te voldoen aan een aantal minimale kwaliteitsvoorwaarden op vlak van klantgerichtheid, personeelsbeheer en financieel beheer. Deze onafhankelijke organisaties, zoals bijvoorbeeld EFQM, ISO en Q-for, zijn door de Vlaamse Regering

erkend om op basis van een kwaliteitsaudit, kwaliteitsbewijzen of -labels toe te kennen aan organisaties die diensten willen aanbieden binnen het beleidsdomein Werk en Sociale Economie.

De Vlaamse Regering bepaalt welke kwaliteitsbewijzen, wettelijke kwaliteitssystemen van overheden en/of goedkeuringsbewijzen in aanmerking komen op basis waarvan een organisatie zich kan laten registreren. Het hanteren van verschillende door de Vlaamse Regering erkende kwaliteitssystemen en/of -bewijzen draagt bij tot de kwaliteitsborging van VDAB.

Wat betreft het voeren van een geïntegreerd en integraal kwaliteitsbeleid: "geïntegreerd" en "integraal" geven aan dat kwaliteit in alle geledingen van de organisatie verzekerd worden en tegelijk op een samenhangende manier ondersteund en geborgd worden. Hierbij vormen een aantal gemeenschappelijke kwaliteitsdoelen de basis voor een kwaliteitsmodel.

7°: Deze wijziging behoeft geen verdere toelichting.

8°: Deze wijziging behoeft geen verdere toelichting.

9°: Deze wijziging behoeft geen verdere toelichting.

10°: In 2015 werden bij de herwerking van het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid de management- en beheersovereenkomsten afgeschaft (behalve voor de VRT en De Lijn), en geïntegreerd in de jaarlijkse of meerjarige ondernemingsplannen die een operationele vertaling zijn van de doelstellingen in de beleidsbrieven. De vermelding "beheersovereenkomst" is bijgevolg niet langer van toepassing voor VDAB en dient omwille van de rechtszekerheid geschrapt te worden. VDAB zal enkel kunnen overgaan tot het vragen van een retributie mits bekrachtiging van deze beslissing door de Vlaamse Regering.

Artikel 3

In 2015 werden bij de herwerking van het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid de management- en beheersovereenkomsten afgeschaft (behalve voor de VRT en De Lijn), en geïntegreerd in de jaarlijkse of meerjarige ondernemingsplannen die een operationele vertaling zijn van de doelstellingen in de beleidsbrieven. De vermelding "beheersovereenkomst" is bijgevolg niet langer van toepassing voor VDAB en dient omwille van de rechtszekerheid geschrapt te worden.

Artikel 4

In 2015 werden bij de herwerking van het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid de management- en beheersovereenkomsten afgeschaft (behalve voor de VRT en De Lijn), en geïntegreerd in de jaarlijkse of meerjarige ondernemingsplannen die een operationele vertaling zijn van de doelstellingen in de beleidsbrieven. De vermelding "beheersovereenkomst" is bijgevolg niet langer van toepassing voor VDAB en dient omwille van de rechtszekerheid geschrapt te worden.

Artikel 5

1°: In 2015 werden bij de herwerking van het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid de management- en beheersovereenkomsten afgeschaft (behalve voor de VRT en De Lijn), en geïntegreerd in de jaarlijkse of meerjarige ondernemingsplannen die een operationele vertaling zijn van de doelstellingen in de beleidsbrieven. De vermelding "beheersovereenkomst" is bijgevolg niet langer van toepassing voor VDAB en dient omwille van de rechtszekerheid geschrapt te worden.

2° en 5°: Artikel 15, §1, lid 2, 2° schrijft voor dat diensten, producten en processen die worden verbeterd of vernieuwd moeten worden goedgekeurd door de Raad van Bestuur. In de praktijk werkt VDAB volgens de principes van continue verbetering, waarbij producten, processen en diensten doorlopend worden geoptimaliseerd en verbeterd. Deze bepaling is dus niet afgestemd op de huidige praktijk. Om hierbij aan te sluiten wordt de vereiste de goedkeuring door de Raad van Bestuur geschraapt, behalve voor die vernieuwingen die een strategische impact hebben. Onder vernieuwingen met strategische impact verstaan we die zaken die een aanpassing van regelgeving vereisen, een nieuwe klantengroep of een nieuwe finaliteit beogen. De Raad van Bestuur behoudt ten allen tijde inzage in de strategische planning.

3°: Dit artikel stelt dat VDAB het dagelijks beleid kan voeren binnen de krijtlijnen van een goedgekeurd investeringsprogramma. VDAB werkt echter met een vastgoedstrategie die binnen de perken van de begroting en in functie van concrete opportuniteiten wordt vormgegeven. Deze vastgoedstrategie werd op de zitting van 25 november 2020 door de Raad van Bestuur goedgekeurd. Deze wijziging dient er dus toe om de regelgeving in overeenstemming te brengen met deze nieuwe praktijk.

4°: Op vandaag zijn er geen generieke richtlijnen van de Raad van Bestuur inzake communicatie. Het doet zich wel voor dat inzake concrete topics door de Raad van Bestuur richtlijnen worden geformuleerd. Daar waar er door de Raad van Bestuur communicatierichtlijnen worden gegeven, zal het dagelijks bestuur van VDAB deze als kader hanteren. Het invoegen van de woorden "in voorkomend geval" komt tegemoet aan de bestaande praktijk.

Artikelen 6 t.e.m. 10

Gezien de steeds snellere technologische ontwikkeling en de voortrekkersrol die de Vlaamse Overheid in deze wil opnemen, wordt een hoofdstuk in verband met technische systemen toegevoegd aan het VDAB-decreet.

Het doel hiervan is, in de eerste plaats, om aan te geven binnen welke krijtlijnen VDAB innovaties zal inzetten in haar werking.

Een eerste principe dat wordt voorzien is dat VDAB geen toepassing maakt van geautomatiseerde individuele besluitvorming met rechtsgevolgen conform artikel 22,1^e lid van de Algemene Verordening Gegevensbescherming van 27 april 2016. Het gaat hierbij over het nemen van een beslissing die het resultaat is van een proces, het louter digitaliseren van een proces die aan de beslissing voorafgaat, is door dit verbod niet gevat. Wat ook niet is gevat door deze verbodsbepaling, is de automatisering van besluitvorming die het resultaat is van de uitvoering van een door een mens geprogrammeerd proces, waarbij duidelijk is wat de uitkomst van dat proces zal zijn. Voorbeelden hiervan zijn onder meer het nakijken van de geldigheid van verblijfsdocumenten en de daaraan gekoppelde gevolgen voor de inschrijving bij VDAB. Deze uitzondering wordt voorzien om administratieve vereenvoudiging en digitalisering van de administratie niet in de weg te staan.

Daarnaast wordt, conform de AVG, voorzien in de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om te bepalen welke processen, die niet vallen onder de voorwaarden die hierboven werden beschreven, en aanleiding kunnen geven tot een geautomatiseerde individuele besluitvorming met rechtsgevolgen, toch doorgang kunnen vinden.

Onder technische systemen verstaan we zowel huidige en dus gekende technologieën (bijvoorbeeld artificiële intelligentie) en technieken (bijvoorbeeld profilering) als toekomstige en dus onbekende technologieën en technieken.

Een dienstige menselijke tussenkomst is een tussenkomst waarbij de persoon in kwestie een meerwaarde toevoegt aan het lopende proces. De persoon in kwestie moet dus in staat zijn om de eruit volgende beslissing te beïnvloeden, interpreteren of appreciëren. Het louter afdrukken van een beslissing of een pro-forma goedkeuring is geen dienstige tussenkomst.

Rechtsgevolgen zijn gevolgen voor de wettelijke rechten van het betrokken individu. Significante gelijkaardige gevolgen zijn gevolgen die de omstandigheden, het gedrag of de keuzes van de betrokken personen in aanmerkelijke mate treffen, een langdurig of blijvend effect op de betrokkene hebben of in het uiterste geval, tot uitsluiting of discriminatie van personen leiden.

Om een objectief en neutraal toezicht toe te laten op het gebruik van artificiële intelligentie bij VDAB wordt een Ethische Raad opgericht. Deze Ethische Raad zal zowel die toezichtsfunctie uitoefenen, als gevraagd worden om advies uit te brengen over elk gebruik dat binnen VDAB van AI zal worden gemaakt. De Raad van Bestuur van VDAB kan, wanneer zij dat nuttig acht, een voorafgaandelijk advies aan de Ethische Raad vragen.

Om de neutraliteit en de onafhankelijkheid van dit orgaan te verzekeren, zullen steeds minstens de helft van de leden niet-VDAB-medewerkers zijn. Het is aan de Raad van Bestuur van VDAB om de leden aan te stellen, waarbij zij ook de voorzitter van het orgaan zal aanduiden. Deze voorzitter zal steeds worden gekozen uit de niet-VDAB-medewerkers, dit om de neutraliteit en onafhankelijkheid nog verder te versterken.

Er zal over worden gewaakt dat de Ethische Raad beschikt over de nodige technische en ethische expertise, naast de nodige vakdeskundigheid.

Een sleutelrol voor technische experts is ervoor te zorgen dat andere leden een goed begrip hebben van de technische aspecten van ontwikkelingen die aan het adviesorgaan worden voorgelegd.

Ethische experts helpen het adviesorgaan zorgvuldig te werken door middel van ethische analyse en evaluatie en verstrekken informatie over analoge gevallen en mogelijk bruikbare bronnen uit andere ethische gebieden (bijvoorbeeld bedrijfsethiek).

Vakdeskundigheid is cruciaal voor het identificeren van de manieren waarop nieuwe technologieën, systemen, beleid en besluitvormingsprocessen de huidige praktijken beïnvloeden, mensen meer en minder macht geven en de ervaringen van klanten/gebruikers veranderen.

De Ethische Raad zal haar werkzaamheden uitvoeren op basis van een huishoudelijk reglement dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Raad van Bestuur van VDAB. Dit reglement zal onder meer omschrijven hoe het orgaan wordt gevat voor advies, wat de draagwijdte is van haar adviezen, hoe wordt beraadslaagd en hoe ze rapporteert over haar werking.

Artikel 11

Aangezien het Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen werd opgeheven bij het decreet van 19 juni 2020 tot opheffing van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen, tot regeling van de taken en bevoegdheden en tot wijziging van de naam Hermesfonds, dient deze bepaling eveneens te worden opgeheven.

Artikel 12

Het principe dat een burger zelf zijn dossier op het elektronisch platform van VDAB aanmaakt blijft behouden, maar er wordt via deze bepaling voorzien in een mogelijke uitzondering op dat principe. In een aantal gevallen kan het namelijk aangewezen zijn dat op automatische wijze, door VDAB, een dossier wordt gegenereerd. De Vlaamse Regering zal over de mogelijkheid beschikken om in dergelijke gevallen in expliciete uitzondering te voorzien op het in artikel 22/2, tweede lid vermelde principe. Op die manier blijft het initiatiefrecht voor de aanmaak van een dossier, behalve in die bepaalde uitzonderingsgevallen, steeds bij de betrokken burger.

Artikel 13

Ingevolge de opheffing van het Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen zijn haar taken m.b.t. de leertijd overgeheveld naar de VDAB. Een van die taken was de ontwikkeling en coördinatie van een doel- en kansengroepenbeleid binnen de leertijd.

Gevolg gevend aan advies 68.284 dd. 14 december 2020 van de Raad van State bij het besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de leertijd wordt in de opsomming van de taken van de VDAB m.b.t. de leertijd het ontwikkelen en coördineren van een doel- en kansengroepenbeleid toegevoegd en wordt in de opsomming van mogelijke subsidies ook een subsidie voor doel- en kansengroepenbeleid opgenomen. In het belang van de leerlingen leertijd die tot de doel- en kansengroepen behoren treden deze artikelen in werking met terugwerkende kracht tot 1 januari 2021 zodat de SYNTRA-vzw hen de extra ondersteuning die ze nodig hebben om te slagen in hun opleiding kunnen blijven bieden.

Artikel 14

In 2015 werden bij de herwerking van het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid de management- en beheersovereenkomsten afgeschaft (behalve voor de VRT en De Lijn), en geïntegreerd in de jaarlijkse of meerjarige ondernemingsplannen die een operationele vertaling zijn van de doelstellingen in de beleidsbrieven. De vermelding "beheersovereenkomst" is bijgevolg niet langer van toepassing voor VDAB en dient omwille van de rechtszekerheid geschrapt te worden.

Artikel 15

Om te verhinderen dat een rechtsvacuüm zou ontstaan betreffende de bevoegdheid van VDAB om acties te ondernemen naar NEET-jongeren wordt voorzien dat deze bepaling pas uit het VDAB-decreet verdwijnt op het moment dat de Vlaamse Regering de nodige bepalingen heeft toegevoegd aan het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende de organisatie van de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding. Op die manier kan VDAB ten allen tijde voorzien in een aanbod voor deze doelgroep.

In het belang van de leerlingen leertijd die tot de doel- en kansengroepen behoren treden deze artikelen in werking met terugwerkende kracht tot 1 januari 2021 zodat de SYNTRA-vzw hen de extra ondersteuning die ze nodig hebben om te slagen in hun opleiding kunnen blijven bieden.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en
Landbouw,

Hilde CREVITS